

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “สิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน เพื่อทราบระดับความรู้ของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ต่อสิทธิผู้ต้องหาตามกฎหมาย และเพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคและผลกระทบในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 สืบเนื่องจากสิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมาย เพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนอันเกิดจากสิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายให้แก่พนักงานสอบสวนต่อไป

การศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน ที่ปฏิบัติหน้าที่จริงอยู่ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 จำนวน 9 สถานีตำรวจ จำนวนทั้งสิ้น 196 คน โดยวิธีการแจกแบบสอบถาม และนำผลที่ได้มาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) เพื่อคำนวณค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหา จำนวน 3 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ซึ่งการศึกษาได้ทำการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งประมวลกฎหมายต่าง ประกอบกับทฤษฎีและเอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้องมาประกอบ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สิทธิของผู้ต้องหาแบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่

1.1 สิทธิของผู้ต้องหาที่กำหนดไว้โดยตรงตามบัญญัติของกฎหมาย

1.2 สิทธิของผู้ต้องหาที่กำหนดไว้โดยอ้อม โดยกำหนดเป็นหน้าที่ในการปฏิบัติของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิแก่ผู้ต้องหา

2. จากการวัดระดับความรู้ของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 พบว่า พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สามารถทำคะแนนได้ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป (ตั้งแต่ 21-28 คะแนน) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 25.58 คะแนนถือว่ามึระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายอยู่ในระดับสูง โดยสิทธิผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดคือ สิทธิผู้ต้องหาที่ถูกควบคุม คุมขัง หรือจำคุกยอมมีสิทธิพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว และมีสิทธิให้ทนายความเข้าฟัง การสอบสวนของตนในชั้นสอบสวนได้ และสิทธิผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจ น้อยที่สุด คือ สิทธิผู้ต้องหาที่จะได้รับโอกาสในการแก้ข้อกล่าวหาและแสดงข้อเท็จจริงอันเป็น ประโยชน์แก่ตนเอง แต่พนักงานสอบสวนไม่จำเป็นต้องไปรวบรวมหลักฐานประกอบสำนวนการ สอบสวนเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

3. ทิศนะของพนักงานสอบสวนต่อปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน สืบเนื่องจากสิทธิผู้ต้องหาตามกฎหมาย พบว่า พนักงานสอบสวนมีทัศนะเห็นด้วยว่าสิทธิของ ผู้ต้องหาเป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในด้านต่าง ๆ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านงบประมาณ

3.2 ด้านเวลา

3.3 ด้านการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปของพนักงานสอบสวน

3.4 ด้านรูปคดี

จึงสรุปได้ว่า พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีทัศนะคติเห็นด้วย ว่าสิทธิของผู้ต้องหา ของผู้ต้องหาเป็นปัญหาอุปสรรคและมีผลกระทบในทางลบต่อการปฏิบัติหน้าที่ คือทำให้เกิดความ ยุ่งยากต่อการปฏิบัติหน้าที่ และมีผลกระทบต่อดัวพนักงานสอบสวนการปฏิบัติหน้าที่ด้านการ สอบสวน เช่น ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐและตัวพนักงานสอบสวน ทำให้การสอบสวน ล่าช้า เป็นเหตุให้งานในความรับผิดชอบค้างค้ำ มีผลกระทบต่อการปฏิบัติทั่วไป อาจถูกร้องเรียน หรือฟ้องร้องได้ง่าย เป็นต้น

4. แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคอันเกิดจากสิทธิของผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนใน สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 มีการเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคและผลกระทบ สืบเนื่องจากสิทธิของผู้ต้องหา สรุปได้ดังนี้

4.1 รัฐต้องจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอ รวมทั้งเพิ่มกำลังพลที่สนับสนุนงานด้านสอบสวนให้มากขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน

4.2 ควรมีการแก้ไขกฎหมาย เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือระเบียบการปฏิบัติต่าง ๆ ของพนักงานสอบสวนให้สามารถปฏิบัติงานได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.3 ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนควรมีการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการปฏิบัติให้ชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

4.4 หน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา น่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิให้แก่ผู้ต้องหา ไม่ควรให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหน่วยงานเดียว

4.5 รัฐควรมีการสนับสนุนงบประมาณในด้านค่าตอบแทนแก่พนักงานสอบสวนให้มีความเหมาะสมกับงานในหน้าที่ รวมทั้งพิจารณาเรื่องความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ ให้แก่พนักงานสอบสวน

ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการอำนวยสิทธิแก่ผู้ต้องหาในกระบวนการขึ้นต้น คือ กระบวนการสอบสวน โดยจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์และกำลังพล ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน โดยการให้งบประมาณด้านงานสอบสวนเพิ่มเติมแก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แยกจากงบประมาณหลักในการบริหารงานปกติ หรือ จัดตั้งกองทุนสนับสนุนงานสอบสวนและคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา เป็นต้น

2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงานสอบสวนด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิผู้ต้องหาและสิทธิมนุษยชน รวมทั้งระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปอย่างถูกต้อง โดยการจัดให้มีการอบรมสัมมนาให้ความรู้กับพนักงานสอบสวนทุกระดับเป็นประจำ มีการทดสอบประเมินผลความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนของ

พนักงานสอบสวน หรือทำการสำรวจปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่สืบเนื่องจากสิทธิของผู้ต้องหา แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

3. รัฐต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย พระราชบัญญัติ หรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ต้องหาให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกัน เพื่อให้เจ้าพนักงานหรือพนักงานสอบสวนสามารถยึดถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งหมด และสามารถปฏิบัติงานได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เกี่ยวกับการควบคุมตัวผู้ต้องหาเด็ก สตรี การจัดสถานที่สำหรับพบและปรึกษาทนาย การแถลงข่าวหรือการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ การจับกุมผู้ต้องหาในกรณีจำเป็นเร่งด่วนไม่สามารถขอหมายจับต่อศาลได้ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิผู้ต้องหาหรือแนวทางการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวบางอย่างยังไม่ชัดเจน ทำให้พนักงานสอบสวนแต่ละคนใช้ดุลพินิจที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความแตกต่างในการปฏิบัติงาน และนำไปปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องได้

4. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานสอบสวนให้ เป็นไปด้วยความโปร่งใส รวดเร็ว เสมอภาค และเป็นธรรม รวมทั้งปรับโครงสร้างงานด้านสอบสวน ให้มีประสิทธิภาพพนักงานสอบสวนมีขวัญกำลังใจที่ดี ทั้งด้านค่าตอบแทน และความเจริญก้าวหน้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากขึ้น โดยการแยกงานด้านสอบสวน ซึ่งเป็นงานหน้าที่หลักของตำรวจออกจากงานของสถานีตำรวจให้ชัดเจน มีระบบการบังคับบัญชา หรือการสั่งการที่เป็นระบบแตกต่างจากระบบงานของสถานีตำรวจทั่วไป เช่น จัดตั้งกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา แยกจากงานหน้าที่ป้องกันปราบปราม งานธุรการและงานด้านจราจรของแต่ละกองบังคับการ จะทำให้งานสอบสวนมีเอกภาพ และได้รับการจัดสรรงบประมาณที่มากขึ้น พนักงานสอบสวนสามารถมีความเจริญก้าวหน้าในการรับราชการที่ชัดเจนในแต่ละกองบังคับการของตน หรือ การรับผู้มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมาย โดยตรง เช่น ผู้จบการศึกษาด้านนิติศาสตร์ หรือเนติบัณฑิต และกำหนดคุณสมบัติของผู้จะมาปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวนให้มีมาตรฐานชัดเจน และพิจารณาค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนให้ใกล้เคียงกับเจ้าพนักงานของรัฐที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม เช่น พนักงานอัยการ หรือศาล เพื่อลดปัญหาการทุจริต การเรียกร่องผลประโยชน์ในการสอบสวนให้หมดไป

5. รัฐต้องเสริมสร้างให้มีการร่วมมือประสานงานกันระหว่างองค์กรในกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ ราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมคุ้มครองสิทธิ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมอย่างสูงสุด ตลอดจนเป็นการให้บริการแก่

ประชาชนเป็นไปอย่างถูกต้อง เป็นธรรม รวดเร็ว และคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้มากที่สุด โดยการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา เพื่อให้ทุกหน่วยงานเข้ามามีบทบาทในการวางแผนทางการปฏิบัติงานร่วมกันเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในทุกกระบวนการตั้งแต่เริ่มเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และวางแผนร่วมกันในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในคดีอาญาแก่ประชาชนทั่วไปอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงแนวทางการใช้สิทธิผู้ต้องหาของผู้ต้องหา หรือความรู้ความสามารถในการใช้สิทธิของผู้ต้องหา รวมทั้งผลกระทบของสิทธิของผู้ต้องหาที่มีผลต่อตัวผู้ต้องหาเอง เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายควบคู่กันไป เพื่อปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

3. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางในการนำเอาหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยุติธรรมในการเข้ามามีบทบาทให้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน